

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

MZE-57512/2024-13112

mzedms028144459

Odbor environmentální a ekologického zemědělství
13110

Metodický pokyn č. 5/2024

kterým se blíže upravují pravidla pro:

1. **Střídání plodin na orné půdě, ve sklenicích a fóliovnících v ekologickém zemědělství**
2. **Povinné zařazování luskovitých plodin v ekologickém zemědělství**

Č.j.: MZE-57512/2024-13112

Právní úprava:

- Nařízení Evropského parlamentu a rady (EU) 2018/848 o ekologické produkci a označování ekologických produktů a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 834/2007 (dále jen „nařízení (EU) 2018/848“);
- Zákon č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství a o změně zákona č. 368/1992 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o ekologickém zemědělství“);
- Vyhláška Ministerstva zemědělství č. 16/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o ekologickém zemědělství, ve znění pozdějších předpisů;
- Zákon č. 252/1997 Sb., o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů.

1. Povinnosti stanovené nařízením (EU) 2018/848 vztahující se k zachování a zlepšení kvality půdy

1.1 Přehled podmínek stanovených v nařízení (EU) 2018/848

- 1.1.1 Podle nařízení (EU) 2018/848 je každý, kdo hospodaří v režimu ekologického zemědělství, povinen se starat o půdu tak, aby zvyšoval její biologickou aktivitu a úrodnost. Podmínky pro hospodaření s půdou a hnojení blíže stanovuje příloha II část I nařízení (EU) 2018/848 Pravidla rostlinné výroby, body 1.9.1. až 1.9.9.

„1.9.1. Při ekologické rostlinné produkci se využívají způsoby obdělávání a pěstitelské postupy, které zachovávají nebo zvyšují obsah organických látek v půdě, zvyšují stabilitu půdy a její biologickou rozmanitost a předcházejí zhutnění a erozi půdy.

1.9.2. Úrodnost a biologická aktivita půdy se udržuje a zvyšuje

a) s výjimkou travních porostů či víceletých pícnin, využitím víceletého střídání plodin včetně povinných luskovitých plodin jako hlavních nebo krycích plodin jakožto střídaných plodin a jiných plodin využívaných jako zelené hnojivo;

b) v případě skleníků nebo víceletých plodin jiných než pícnin, využíváním krátkodobých plodin a luštěnin využívaných jako zelené hnojivo a využíváním rozmanitostí rostlin; a

c) ve všech případech používáním statkových hnojiv či organických složek, pokud možno kompostovaných, z ekologického zemědělství.“

- 1.1.2 Ustanovení bodu 1.9.1. přílohy II části I nařízení (EU) 2018/848 jsou plněna převážně vhodnými agrotechnickými postupy a používáním organických a statkových hnojiv, jako je chlévská mrva, kompost, digestát a další hnojiva povolená pro použití v ekologickém zemědělství podle bodu 1.9.3., přičemž je zapotřebí vzít v potaz limit 170 kg pro celkový přívod dusíku (N) stanovený v bodě 1.9.4.:

„Celkové množství organických statkových hnojiv podle definice ve směrnici 91/676/EHS používaných na produkčních jednotkách v přechodném období a ekologických produkčních jednotkách nesmí přesáhnout 170 kg dusíku ročně na hektar zemědělsky využívané půdy. Toto omezení se týká pouze používání chlévské mrvy, sušené chlévské mrvy a dehydrovaného drůbežího trusu, kompostovaných živočišných výkalů včetně drůbežího trusu, kompostované chlévské mrvy a kapalných živočišných výkalů.“

Výše uvedené v praxi znamená, že ekologický zemědělec smí při svém hospodaření používat v ekologickém zemědělství povolená hnojiva, včetně digestátu nebo kompostů, a to až do celkové výše 170 kg N/ha jím obhospodařované zemědělské půdy. Do uvedeného limitu se započítávají veškerá aplikovaná statková hnojiva dle definice výše.

- 1.1.3 Ustanovení bodu 1.9.2. přílohy II části I nařízení (EU) 2018/848 zavádí:

- 1) **povinnost střídání plodin**, které lze vykládat jako osevní postup (a které je též jedním ze stanovených opatření pro prevenci škod způsobených škodlivými organismy a plevely dle bodu 1.10.1. téže přílohy);
- 2) **povinnost povinného zařazování luskovitých plodin v osevním postupu.**

Výklad tohoto bodu je obsahem následujících kapitol.

1.2 Povinnost střídání plodin na orné půdě v ekologickém zemědělství

- 1.2.1 Ustanovení bodu 1.9.2. přílohy II části I nařízení (EU) 2018/848 ohledně střídání plodin je na ekologické farmě naplňováno především pestrým osevním postupem. Posouzením vhodnosti a pestrosti osevního postupu je v souladu se zákonem o ekologickém zemědělství pověřena příslušná kontrolní organizace.
- 1.2.2 Minimální požadavky na osevní postup lze, s ohledem na základní principy ekologického zemědělství a podmínky jiných oblastí zemědělství, jako je například Společná zemědělská politika, definovat následovně:
- a) žádná z hlavních plodin se na dílu půdního bloku evidovaném v evidenci půdy LPIS s kulturou orná půda nevyskytuje vícekrát přímo po sobě, pokud mezi nimi není na daném dílu půdního bloku pěstována meziplodina, za meziplodinu se nepovažuje výdrol po sklizni hlavní plodiny a z porostu meziplodiny musí být patrné jeho složení; jako meziplodinu lze využít např. seznam meziplodin definovaný v nařízení vlády č. 73/2023 o stanovení pravidel podmíněnosti plateb zemědělcům nebo nařízení vlády č. 80/2023 o stanovení podmínek provádění agroenvironmentálně-klimatických opatření ve znění pozdějších předpisů;
 - b) meziplodina uvedená v písmeni a) musí být založena po sklizni hlavní plodiny a zapravena může být nejdříve po 50 dnech od jejího zasetí, ideálně v rámci předseťové přípravy následující hlavní plodiny;
 - c) za jednu hlavní plodinu se považuje hlavní plodina uvedená v § 2 odst. 1 písm. a) nařízení vlády č. 73/2023 Sb., o stanovení pravidel podmíněnosti plateb zemědělcům, ve znění pozdějších předpisů; jedná se tedy o různé rody rostlin podle definice botanického systému klasifikace plodin nebo kultura kteréhokoliv druhu brukvovitých, lilkovitých nebo tykvovitých, která je na ploše dílu půdního bloku evidovaná v evidenci půdy, která je určena ke sklizni;
 - d) jarní a ozimá varianta jedné hlavní plodiny je považována za jednu plodinu a vztahuje se na ni ustanovení písm. a);
 - e) výše uvedené ustanovení písm. a) se nevztahuje na:
 - i. díly půdních bloků, na kterých je pěstována víceletá pícnina, nebo na plochy s víceletými produkčními plodinami podle § 3j (například reveň, chřest a jiné) a plochy zemědělské kultury travní porost na orné půdě podle § 3b) nařízení vlády č. 307/2014 Sb., o stanovení podrobností evidence využití půdy podle uživatelských vztahů, ve znění pozdějších předpisů,
 - ii. neprodukční plochy, úhory nebo pásy podél vody vyčleněné v souladu s nařízením vlády č. 73/2023 Sb., o stanovení pravidel podmíněnosti plateb zemědělcům, ve znění pozdějších předpisů,
 - iii. neprodukční plochy, úhory nebo pásy podél vody vyčleněné v souladu s nařízením vlády č. 83/2023 Sb., o stanovení podmínek poskytování přímých plateb zemědělcům, ve znění pozdějších předpisů,
 - iv. plochy, na kterých jsou prováděna agroenvironmentálně-klimatická opatření biopásy nebo ochrana čejky chocholaté nebo druhově bohaté pokrytí orné půdy podle nařízení vlády č. 80/2023 Sb., o stanovení podmínek provádění agroenvironmentálně-klimatických opatření, ve znění pozdějších předpisů.
- 1.2.3 Ve sklenících a fóliovnících je ustanovení bodu 1.9.2. přílohy II části I nařízení (EU) 2018/848 naplňováno využíváním rozmanitosti plodin.

1.3 Povinnost zařazení luskovitých plodin do osevního postupu

***Poznámka:** Pojem „luskovité plodiny“ je oficiálně uveden v nařízení (EU) 2018/848 a z tohoto důvodu s ním pracuje i text tohoto metodického pokynu. V praxi Ministerstvo zemědělství za luskovité plodiny považuje leguminózy, dusík vázající plodiny, plodiny z čeledi bobovité (Fabaceae). Pro potřeby tohoto metodického pokynu jsou luskovité plodiny konkrétně definovány, viz následující text.*

- 1.3.1 Ustanovení bodu 1.9.2. přílohy II části I nařízení (EU) 2018/848, písm. a) a b) ohledně povinného zařazování luskovitých plodin do osevního sledu je na orné půdě, s výjimkou fóliovníků, skleníků a ploch s víceletými produkčními plodinami podle § 3j nařízení vlády č. 307/2014 Sb., o stanovení podrobností evidence využití půdy podle uživatelských vztahů, ve znění pozdějších předpisů (například reveň, chřest a jiné), naplňováno zařazováním plodin uvedených v příloze č. 1 tohoto metodického pokynu, a to jako:
- a) hlavní plodina; nebo
 - b) směs luskovitých plodin s obilninami nebo travami, ve kterých zastoupení luskovité plodiny v porostu osevni směsi činí minimálně 50 %; nebo
 - c) jako porost meziplodiny založený po sklizni hlavní plodiny, který může být zapraven nejdříve po 90 dnech od jeho zasetí, ideálně v rámci předset'ové přípravy následující hlavní plodiny; nebo
 - d) jako podsev hlavní plodiny.
- 1.3.2 Pro plnění podmínky bodu 1.9.2 přílohy II části I nařízení (EU) 2018/848 dále platí:
- a) plodina v příloze č. 1 tohoto metodického pokynu je do osevního postupu zařazena na celé ploše každého dílu půdního bloku alespoň jednou za 5 let;
 - b) lze provádět rotaci plodin na nižších evidenčních celcích v rámci dílu půdního bloku, a to za splnění podmínky uvedené v písmeni a), kdy je podmínka na jednotlivých plochách v rámci daného dílu půdního bloku plněna postupně v jednotlivých letech;
 - c) pětileté období pro splnění podmínky je u zemědělců kontrolováno průběžně během každoroční kontroly příslušných evidencí o pozemcích, prací na pozemcích a osevni plánu a na základě ověření jejich souladu s reálným stavem, vyhodnocení plnění podmínky probíhá vždy po 5 letech;
 - d) výše uvedená ustanovení se nevztahují na:
 - i. neprodukční plochy, úhory nebo pásy podél vody vyčleněné v souladu s nařízením vlády č. 73/2023 Sb., o stanovení pravidel podmíněnosti plateb zemědělcům, ve znění pozdějších předpisů,
 - ii. neprodukční plochy, úhory nebo pásy podél vody vyčleněné v souladu s nařízením vlády č. 83/2023 Sb., o stanovení podmínek poskytování přímých plateb zemědělcům, ve znění pozdějších předpisů,
 - iii. plochy, na kterých jsou prováděna agroenvironmentálně-klimatická opatření biopásy nebo ochrana čejky chocholaté nebo druhově bohaté pokrytí orné půdy podle nařízení vlády č. 80/2023 Sb., o stanovení podmínek provádění agroenvironmentálně-klimatických opatření, ve znění pozdějších předpisů,
 - iv. díly půdních bloků, na kterých jsou pěstovány víceleté pícniny a plochy zemědělské kultury travní porost na orné půdě podle § 3b) nařízení vlády č. 307/2014 Sb., o stanovení podrobností evidence využití půdy podle uživatelských vztahů, ve znění pozdějších předpisů.

- 1.3.3. Ustanovení bodu 1.9.2. přílohy II části I nařízení (EU) 2018/848, písm. b) je ve sklenících, fóliovnících a na plochách s víceletými produkčními plodinami podle § 3j nařízení vlády č. 307/2014 Sb., o stanovení podrobností evidence využití půdy podle uživatelských vztahů, ve znění pozdějších předpisů (například reveň, chřest a jiné) naplňováno využíváním rozmanitosti plodin a luskovitých plodin na zelené hnojení.

2 Společná a závěrečná ustanovení

- 2.1. Kontrolu dodržování ustanovení tohoto metodického pokynu provede příslušná kontrolní organizace prostřednictvím dostupných informací a fyzických kontrol ve vhodném vegetačním období na základě rizikové analýzy dle Metodického pokynu č. 4/2024 v platném znění.
- 2.2. Porost meziplodiny dle bodu 1.2.2. b) a 1.3.1 tohoto metodického pokynu musí být vytvořen z osiva v souladu s pravidly nařízení (EU) 2018/848, zákona č. 219/2003 Sb., o uvádění do oběhu osiva a sadby pěstovaných rostlin a o změně některých zákonů a zákona č. 408/2000 Sb., o ochraně práv k odrůdám rostlin a o změně zákona č. 92/1996 Sb., o odrůdách, osivu a sadbě pěstovaných rostlin, ve znění pozdějších předpisů.
- 2.3. Tento metodický pokyn nabývá účinnosti dnem 1. 1. 2025.

Ing. Vlastimil Zedek
ředitel odboru

Odbor environmentální
a ekologického zemědělství
Ministerstvo zemědělství

Příloha č. 1 Luskovité plodiny (leguminózy)

1.	Bob
2.	Cizrna
3.	Čičorka
4.	Čočka
5.	Fazol
6.	Hrách
7.	Hrachor
8.	Jestřabina
9.	Jetel
10.	Komonice
11.	Kozinec
12.	Lupina
13.	Peluška
14.	Pískavice
15.	Ptačí noha
16.	Sója
17.	Štírovník
18.	Tolice
19.	Úročník
20.	Vičenec
21.	Vikev
22.	Vojtěška

Podle různých zdrojů (např. Hakl et. al (2021): Separace listů a stonků leguminóz) lze leguminózy rozdělit na dvě skupiny:

1) semenné leguminózy – luskoviny se sklízí na semena zralých lusků – do kterých patří hrách, peluška, lupina, sója, bob aj., a

2) pícní leguminózy, kam patří například jeteloviny, vojtěška...atd., které se sklízí celé jako píce.